

فناوری اطلاعات و علوم پزشکی

برای رشته

علوم پزشکی

پیر پزشکی

پرستاری و مامایی

منطبق بر سرفصل شورای عالی برنامه ریزی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

تألیف: آیدرویش

عضوبیات آموزشی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران

سرشناسه	درویش، آسیه، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	فناوری اطلاعات در علوم پزشکی برای رشته های علوم پزشکی، پیراپزشکی، پرستاری و مامایی ... / تألیف آسیه درویش.
مشخصات نشر	تهران: آناطب: ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۱۶۶ ص: جدول.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۶۶۱-۲۴-۷
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
یادداشت	کتابنامه: ص: [۱۴۵] - [۱۴۷].
موضوع	انفورماتیک پزشکی
موضوع	انفورماتیک پزشکی
موضوع	ذخیره و بازیابی اطلاعات -- پزشکی
رده بندی کنگره	۱۵۴ق۹۱۳۹۳۸۵۸
رده بندی دیویی	۶۱۰/۲۸
شماره کتابشناسی ملی	۳۴۴۱۸۹۸

فناوری اطلاعات در علوم پزشکی

ناشر:	آناطب
تألیف:	آسیه درویش
صفحه آرای:	مؤسسه آناطب
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۶۶۶۱-۲۴-۷
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ:	اول
سال چاپ:	۱۳۹۳
قیمت:	۱۵۸۰۰ تومان

نشر و پخش: تهران- خیابان انقلاب- رویروی سینما بهمن چاپ و انتشار
کتاب پلاک ۱۳۶۰ طبقه هفتم

۲۱۰۶۴۶۲۷۹۹-۰۲۱۶۶۴۶۲۸۵۶

www.ANATEB.net

کلیه حقوق چاپ محفوظ می باشد.

دیباچه

بسم الله الرحمن الرحيم

مبتنی بر نقش علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران، ماموریت ما به شرف مراقبت سلامت و توسعه تمامی حیطه های چهارگانه آموزش، پژوهش، مدیریت و خدمات در عرصه خدمات بهداشتی درمانی و فراهم نمودن فضای سبب بقا و آموختن و انتقال تغییر دهنده های مراقبت بهداشتی در نظام سلامت کشور است. برای ارتقاء ارائه آموزش های حرفه ای در قرن بیست و یکم تحقق اهداف چشم انداز افق ایران ۱۴۰۴ و حرکت در مسیر نقش جامع نظام سلامت کشور، با سرعت نیازمند کار در زمینه کاربرد های فناوری اطلاعات و ایجاد زیر ساخت های انفورماتیک هستیم.

تعلیم و تربیت منابع انسانی، ترغیب نیروی فکر و تقویت استعداد های بالقوه در زمینه های علمی و فناوری اطلاعات بصورت کاربردی، پیوند بین نیرو های بهداشت و درمان، پرستاران و متقاضیان خدمات سلامت را با اطلاعات دوره علوم پزشکی و بهداشتی قدرت می بخشد. ارتباطات را گسترش می دهد و منجر به پدید آمدن بهره مندی مناسب تر از پتانسیل های عصر اطلاعات می گردد. جنبه های مختلف علوم پزشکی در هزاره جدید نقش ملی از قبیل راهبانی بیمار در جریان مراقبتهای اطلاعات، کار با سیستم های اطلاعات و توسعه ارتباطات راه دور را تجربه می کنند. لذا علاوه بر آشنایی با سیستم های کامپیوتری، باید از منابع اطلاعات و چگونگی بازیابی اطلاعات و بکارگیری اطلاعات بازیابی شده در

آموزش، پژوهش، بالین و مدیریت مطلع شد. انتخابی رود امروزه با فرا گرفتن راه های بهتر، جستجو در اینترنت، دسترسی به مقالات و نتایج پژوهش
غنی تر گردد. از این رو، مطلوب است گروه های کاری بهداشت و درمان پرستاران برای رویارویی با دنیای ادغام تکنولوژی با حوزه سلامت؛
دانش و مهارت خود را در زمینه انفورماتیک و کار با کامپیوتر ارتقا دهند. ارتقای سواد انفورماتیک، پیش نیاز توسعه شغلی در سیستم ارائه خدمات سلامت
است. دروس فناوری اطلاعات به غنی سازی اطلاعات پایه ای در این زمینه کمک می کند و کتاب حاضر که با هست و مساعی دانی محرو
بستنی بر تحریک کارخانم آیه درویش تهیه و تدوین شده است؛ قابلیت استفاده برای دانشجویان، فارغ التحصیلان حیطه های علوم پزشکی،
پرستاری، مدیریت و بهداشت و درمان را داشته و به گونه ای کاربردی به معرفی منابع پایه انفورماتیک، تاریخچه و نکات کلیدی کار با کامپیوتر
و اینترنت پرداخته است.

دکتر محمد علی چراغی

رئیس دانشکده پرستاری و مامائی دانشگاه علوم پزشکی تهران

مقدمه مولف

به نام خدا

این بخش ویژه در امور آفریده ها، تنها به فرمان خداوند است
که او به پشیمه افاضه خیرها و برکت هاست (اعراف: ۵۴)

امروزه با وجود پتانسیل های IT در جامعه و بهبود سیستم سلامت، نیاز به تقویت دیدگاه تحولی و نوآورانه با کمک بکارگیری ابزارهای نوین دیجیتال می باشد. موضوع انفورماتیک برای حوزه بهداشت و درمان بعنوان تسهیل کننده در تبدیل تئوری به عمل دارای اهمیت بسیار است. انتقال آموزش حرفه ای برای رویارویی با دگرگونی های قرن بیست و یکم مستلزم غنی سازی زیرساخت آموزشی مناسب برای بکارگیری کودکانانه IT می باشد. سیستم ها در حوزه خدمات بالینی در حال توسعه روزافزون می باشند. برنامه های آموزش و خدمات سلامت امروزه در گذر از ورای محیط محلی و ملی بوده و در حال جهان شدن می باشد. توسعه کتاب های آموزشی می تواند تدوین نقشه ی راه مناسب را تسهیل کند و راه را برای رسیدن به اهداف ارتقای سلامت و توانمندسازی نیروهای بهداشت و درمان در بکارگیری فناوری اطلاعات هموار کند.

آنچه در این مجموعه مطالعه می کنید حاصل مطالعات و تجربه تدریس چندین ساله در دانشگاه های مختلف بوده و با هدف ترغیب نیروهای بهداشت و درمان به آشنایی با اطلاعات پایه ای فناوری اطلاعات فراهم شده است. کتاب حاضر دومین مجموعه پس از کتاب فناوری اطلاعات پرستاری منتشر شده در سال ۱۳۹۰ توسط اینجانب می باشد. محتویات بر مبنای

سرفصل مصوب شورای عالی برنامه ریزی وزارت بهداشت، درس فناوری اطلاعات در علوم پزشکی تدوین شده است. از آنجا که سرفصل دروس فناوری اطلاعات در رشته‌های علوم پزشکی همپوشانی وسیعی با هم دارند لذا این مجموعه طوری تنظیم شده که قابل استفاده برای کلیه دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی، پیراپزشکی، پرستاری و مامایی در مقاطع مختلف در دروس مرتبط با فناوری اطلاعات، کاربرد کامپیوتر و سیستم های اطلاع رسانی پزشکی باشد. در تدوین مطالب از منابع جدید سرفصل دروس استفاده شده است. فصل‌های کتاب به ترتیب، اطلاعاتی در حیطه‌های انفورماتیک در سیستم بهداشت و درمان، انفورماتیک پرستاری، هم‌بازی اطلاعات علمی در عصر اطلاعات، کارکنان بهداشت و درمان و تعامل با کامپیوتر و دست‌ها مبحث مهم اینترنت و جستجوی موثر اعم از نحوه جستجوی عمومی و اختصاصی ارائه می‌نمایم. در ضمائم کتاب به توضیح اصطلاحات مهم پرداخته شده؛ وب سایت‌های مفید علوم پزشکی برای محققین، کارکنان و دانشجویان رشته‌های مختلف بهداشت و درمان، مجلات فارسی سلامت و پرستاری و مامایی و مجلات ISI پزشکی و پرستاری معرفی شده اند.

تا حد امکان تلاش شده به موارد اصلی مطرح درسی اشاره شود. مطمئنا محتویات کتاب خالی از نقص نمی باشد. در این راستا به کمک دریافت نظرات ارزشمند دانشجویان عزیز، شاغلین بهداشت و درمان، اساتید و علمای ارجمند با غنی‌سازی این مجموعه در ویرایش‌های بعدی مزید امتنان و شمرثمر خواهد بود. در صورت تمایل به برقراری ارتباط با اینجانب علاقه مندان می‌توانند به وبلاگ itmedical.blogfa.com رجوع نمایند و یا با آدرس پست الکترونیک sedarvish@yahoo.com مکاتبه کنند.

آسیه درویش^۱

۱- در باره مؤلف: آسیه درویش، متولد ۱۳۴۶ دارای مدرک کارشناسی ارشد مهندسی پزشکی گرایش مدیریت فناوری اطلاعات پزشکی، کارشناسی پرستاری، دیپلمای افتخار **network computing** از هندوستان و مدرک مدیریت کیفیت از کالج کیفیت موسسه ملی فناوری اطلاعات هندوستان (NIIT)، عضو انجمن بین المللی تله‌مدیسن و سلامت الکترونیک ISfTeH

فهرست مطالب

۳	دیباچه
۵	مقدمه مولف
۱۳	فصل ۱ : انفورماتیک و سیستم بهداشت و درمان
۱۳	اهداف آموزشی
۱۳	مقدمه
۱۴	تاریخچه‌ی پیدایش اصطلاح انفورماتیک در حیطه بهداشت و درمان
۱۵	داده، اطلاعات، دانش
۱۷	مدیریت دانش
۱۸	فرآیند خلق دانش
۱۹	فناوری اطلاعات
۲۱	انفورماتیک پزشکی
۲۳	زیرساخت‌های فناوری اطلاعات
۲۵	کاربردهای فناوری اطلاعات در علوم پزشکی
۲۵	کاربرد فناوری اطلاعات در بالین
۲۷	کاربرد فناوری اطلاعات در آموزش
۲۸	کاربرد فناوری اطلاعات در پژوهش
۲۹	کاربرد فناوری اطلاعات در مدیریت
۳۰	چالش‌های پیاده‌سازی فناوری اطلاعات در پزشکی
۳۲	آموزش الکترونیکی
۳۴	پادکست
۳۵	ارائه مطالب درسی در اینترنت

۳۵	سلامت الکترونیک، تله مدیسین و تله نرسینگ
۳۷	اهمیت بکارگیری فناوری اطلاعات در علوم پزشکی

فصل ۲: انفورماتیک پرستاری

۳۹	اهداف آموزشی
۳۹	مقدمه
۴۰	تاریخچه انفورماتیک پرستاری
۴۲	ویژگی‌های پرستار انفورماتیک
۴۴	ناربرد انفورماتیک پرستاری
۴۶	طبقه‌بندی اصطلاحات پرستاری
۴۸	ویکر توسعه IT برنامه ابتکاری TIGER
۴۹	فازهای تایگر
۵۰	اصول تایگر
۵۱	رهبران پرستاری تایگر
۵۱	آموزش
۵۱	چشم‌انداز مشترک
۵۱	مدیریت تغییر
۵۲	توسعه همکاری
۵۲	گسترش ارتباطات
۵۲	فرآیندهای پرستاری
۵۲	تجارب آموزش انفورماتیک پرستاری
۵۵	تله نرسینگ Telenursing
۵۸	اهمیت توانمندسازی پرستاران در حوزه انفورماتیک

فصل ۳: هنر بازیابی اطلاعات علمی در عصر اطلاعات

۶۱	اهداف آموزشی
۶۱	مقدمه
۶۲	روند توسعه کتابخانه‌های پزشکی
۶۲	عوامل مؤثر بر تحول کتابخانه به سمت الکترونیکی شدن
۶۳	مشخصات کتابخانه
۶۴	اهداف کتابخانه
۶۴	نگهداری منابع
۶۸	تسهیل دسترسی
۶۸	اطلاع‌رسانی
۶۸	مهارت‌های کتابداری
۶۹	جستجو در منابع چاپی
۶۹	جستجو در منابع الکترونیکی

فصل ۴: کارکنان بهداشت و درمان و تعامل با کامپیوتر.....	۷۳
اهداف آموزشی.....	۷۳
مقدمه.....	۷۳
تاریخچه کامپیوتر.....	۷۴
موانع‌های مهم کامپیوتر.....	۷۵
سخت افزار.....	۷۶
نرم افزار.....	۷۸
حافظه.....	۸۰
انواع حافظه.....	۸۱
سیستم عامل.....	۸۲
حق بهره‌مندی از بسته‌های نرم افزار ی.....	۸۳
حق کپی رایت.....	۸۳
برنامه‌های رایگان.....	۸۴
برنامه‌های منبع باز.....	۸۵
کاربرد برنامه‌های کامپیوتری.....	۸۵
اصول ارگونومی.....	۸۶
انواع کامپیوترها از نظر ساخت و ساز مدارهای.....	۸۸
انواع کامپیوترها از نظر قابلیت حمل.....	۸۸
ویندوز XP.....	۸۹
کاربرد کاراکترهای جایگزین.....	۹۱
ابزارهای سیستم.....	۹۱
قابلیت‌های نرم افزار واژه پرداز Word.....	۹۲
معرفی زبان و جهت نوشتن به نرم افزار.....	۹۲
برای معرفی جهت نوشتن.....	۹۲
بهره‌مندی از قابلیت‌های خودکار Word.....	۹۲
عناوین پرکاربرد روبان.....	۹۴
تنظیمات کاربردی برای تعامل علمی با برنامه واژه پرداز.....	۹۵
فصل ۵: اینترنت و جستجوی موثر.....	۱۰۱
اهداف آموزشی.....	۱۰۱
مقدمه.....	۱۰۱
تاریخچه اینترنت.....	۱۰۲
اجزای اینترنت.....	۱۰۳
کار با مرورگر اینترنت اکسپلورر.....	۱۰۳
مدیریت آدرس‌های مورد علاقه.....	۱۰۵
ساختار آدرس وب.....	۱۰۵

۱۰۵	تنظیمات اینترنت اکسپلورر
۱۰۶	کاربردهای اینترنت در مراقبت‌های بهداشتی
۱۰۷	جستجو در موتورهای جستجوی عمومی
۱۰۷	گامهای جستجوی موفق
۱۰۸	موتور جستجوی گوگل
۱۰۸	برخی از خصوصیات گوگل، ترندها و عملگرها
۱۰۹	عملگر Site: جستجو در یک وب سایت خاص
۱۱۰	عملگر Related: جستجوی وب سایت‌های مشابه
۱۱۰	نحوه استفاده از اپراتورهای AND، OR و NOT
۱۱۱	امکانات و قابلیت‌های گوگل
۱۱۳	وبلاگ وب سایت روزنال
۱۱۵	تفاوت‌های وب سایت، پورتال و وبلاگ
۱۱۶	مدیریت اطلاعات اینترنتیک
۱۱۹	فصل ۶: جستجوی تخصصی در وب
۱۱۹	اهداف آموزشی
۱۱۹	مقدمه
۱۲۰	جستجو در پایگاه‌های تخصصی فارسی
۱۲۰	Irandoc
۱۲۲	Iranmedex
۱۲۲	Medlib
۱۲۴	Magiran
۱۲۴	SID
۱۲۵	پایگاه استنادی علوم جهان اسلام
۱۲۶	جستجو در پایگاه‌های تخصصی علوم پزشکی
۱۲۷	مجلات ISI و ضریب تأثیر
۱۲۹	پایگاه‌های تحلیل استنادی
۱۲۹	مجلات و کتاب‌های رایگان
۱۳۰	Pubmed
۱۳۰	روش جستجو در پایمد
۱۳۲	استفاده از عملگرهای بولین
۱۳۲	فیلتر
۱۳۲	جستجوی پیشرفته
۱۳۲	استفاده از تگ‌نویسی
۱۳۲	تنظیمات نمایش نتایج بازایی جستجو
۱۳۲	ایجاد Alert در Pubmed
۱۳۳	جستجوی مجلات

- دسترسی به تمام متن مقاله در پایمد ۱۳۴
- جستجو و انتخاب کلیدواژه در MeSH ۱۳۵
- جایگاه اصطلاح در درخت MeSH ۱۳۷
- پایگاه‌ها و مجلات الکترونیکی علوم پزشکی و علوم وابسته ۱۳۸
- جستجو در پایگاه‌های اطلاعات پرستاری ۱۴۰

- منابع ۱۴۵
- فهرست سازمان‌های انفورماتیک ۱۴۶

- فهرست ۱۴۹
- اصطلاحات ۱۴۹
- مجلات پرستاری، مامایی و سلامت ۱۵۳
- بروشورهای راهنمای پایمد ۱۵۵
- وب سایت‌های مفید ۱۵۵
- آدرس‌هایی برای جستجو search engine ۱۵۷
- نمونه‌هایی از ابر موتورهای جستجو ۱۵۷
- نمونه‌هایی از ابرسایت‌های پزشکی ۱۵۷
- بانک‌های اطلاعات تخصصی پژوهش‌های کشوری ۱۵۷
- لیست ۲۰ مجله ISI برتر در پزشکی ۱۵۸
- لیست مجلات ISI پرستاری ۱۵۹

- نمایه ۱۶۵